

УДК 811.16.09

ПРОЗА ВАЦЛАВА ГОНСЬОРОВСЬКОГО: ІДЕЙНО-ЕСТЕТИЧНЕ НАПОВНЕННЯ

Олександр ЯНІШЕВСЬКИЙ

*Видавничо-поліграфічний інститут
Національного технічного університету України “КПІ”
пр. Перемоги, 37, м.Київ, 03056
Кафедра видавничої справи та редагування*

У статті досліджено генезу, структуру та динаміку історичного дискурсу прози досі не відомого українському читачеві польського письменника Вацлава Гонсьоровського (1869–1939). Проаналізовано її ідейно-естетичне наповнення, типологію, архетипи. Розкрито самотність духовного розвитку В. Гонсьоровського, репрезентовано його світоглядні концепції. Зроблено спробу “імплантації” рецепції прози В. Гонсьоровського як у тканину сучасних славістичних досліджень в Україні, так і в загальний масив інформації щодо польського письменства на зламі ХІХ–ХХ ст.

Ключові слова: проза, польський історичний роман, типологія, дискурс, архетип, синкретизм, художнє мислення, рецепція, національне відродження Польщі, інваріантність.

Традиції освоєння в Україні польської літератури мають давню історію. Її витoki пов'язані з іменами таких видатних українських поетів, прозаїків і драматургів кінця ХІХ–початку ХХ століття, як Іван Франко, Леся Українка, Павло Грабовський, Михайло Коцюбинський, Василь Стефаник, Микола Вороний, Михайло Старицький. У пізніші часи значний внесок у закріплення цих традицій зробили Максим Рильський, Павло Тичина, Микола Бажан, Дмитро Павличко та ряд інших, що відбилося в “органічному” засвоєнні ними польської тематики і польської художньої образності як у самих їхніх творах, так і в численних перекладах (безпосередніх і “вільних”, лише “за мотивами”), у монографічних нарисах есеїстичного типу або у критичних статтях. Останнє – дуже виразно проявилось у критичній спадщині Івана Франка, Лесі Українки, Максима Рильського, Миколи Бажана¹.

У новітні часи ознайомлення української громадськості зі змістом, а головне – з художньою майстерністю таких видатних польських майстрів слова, як Адам Міцкевич, Юліуш Словацький, Генрик Сенкевич, Болеслав Прус, Еліза Ожешко, Юзеф Ігнаці Крашевський, Марія Конопніцька, Владислав Станіслав Реймонт, Стефан Жеромський, Казімеж Пшерва-Тетмайер, Юліан Тувім, Ярослав Івашкевич, Станіслав Ришард Добровольський та інші, сприяли критичні розробки відомих українських полоністів, котрі

¹ Див. напр.: *Франко І. Я. Старе й нове в сучасній українській літературі* // Збір. тв. : У 50-ти т. Київ, 1980–1986. Т.35. 1982. С.91–111; *Франко І. Що таке поступ?* // Збір. тв.: У 50-ти т. Т.45. С.574.

займалися історією польської літератури й історією польсько-російських і польсько-українських літературних зв'язків різних періодів: Г.Вервеса, Ю.Булаховської, В.Ведіної, Р.Радишевського, С.Левінської, П.Вербицького, І.Лозинського, М.Вальо, В.Моренця, Л.Вахніної та ін².

Якщо творчість згаданих авторів неодноразово фігурувала у дослідників, то практично не відомою для фахівців, не кажучи вже про пересічного українського читача, залишається проза польського письменника кінця XIX–початку XX ст. **Вацлава Гонсьоровського** (псевдоніми Веслав Склавус, Вацек Гонсьор, Ян Мєрошевський, Ніна Владек) (1869–1939). Історично склалося так, що цей майстер реалістичної прози історіософського характеру, активний громадський діяч, полум'яний публіцист, твори якого поповнили польську літературу новим змістом і глибокими актуальними ідеями, часто був необ'єктивно і упереджено поцінований польською літературною критикою як за свого життя, так і після смерті. Багатогранна спадщина В. Гонсьоровського, активного учасника формування художньо-естетичної думки й політичного самоствердження польського суспільства, не потрапила в основне річище літературознавчих досліджень як у самій Польщі, так і в інших країнах, у тому числі в Україні. Творчість В. Гонсьоровського опинилася в “тіні” класиків польської літератури, які сформували високі оціночні критерії “якості” прози. На думку польських літературних критиків початку XX ст. (а потім і пізнішого часу), проза Вацлава Гонсьоровського не відповідала цим критеріям³. Тому її дискурс залишався на периферії дослідницького інтересу, а твори не мали пріоритетності при вирішенні питання про їхнє видання як у Польщі часів “санації”, так і в Народній та посткомуністичній Польщі. Оцінки спадщини у нечисленних присвячених йому критичних матеріалах мають поверховий характер, у них не розглядаються етико-моральні, жанрово-композиційні аспекти, арсенал художніх засобів, типологія його прозових творів. Водночас факт присудження В. Гонсьоровському у 1938 р. літературної премії ім. Е. Ожешко свідчить про високий демократизм і гуманізм його прози, глибокий ліризм й емоційну насиченість романів, особливо “жіночого” циклу, непохитну відданість письменника справі національного визволення.

Перу Вацлава Гонсьоровського належать присвячені епосі наполеонівських воєн історичні романи “Ураган”, “Рік 1809”, “Кінногвардійці”, “Чорний Генерал”, “Пані Валєвська”. Перші три романи тематично і сюжетно об'єднані у трилогію. Про Листопадове

² Див. напр.: *Радишевський Р.* Юліуш Словацький і Леся Українка (до питання літературних традицій) // Київські полоністичні студії: Зб. наук. праць Т. 2: Юліуш Словацький і Українка / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; Ін-т літ. ім. Т.Г.Шевченка НАН України. Київ, 2000. С.88–111; *Радишевський Р.* Українська полоністика сьогодні // Слово і час. 2003. № 1. С.50–51; *Булаховська Ю. Л.* Типологія стилю в польській, російській та українській поезії й прозі // Там само. С.144–175; *Булаховська Ю. Л.* Українсько-польське літературне пограниччя / Ю. Л. Булаховська, Г. Д. Вервес // Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті: В 5-ти т. Київ, 1987. Т.1: Українська дожовтнева література і слов'янський світ. С.375–405; *Ведіна В. П.* Новітня польська проза // Література правди і прогресу. Київ, 1979. С. 144–171; *Ведіна В. П.* Польская военная проза. Киев, 1980.

³ Див. напр.: *Jeske-Choiński T.* Kwiaty i chwasty // Wędrowiec. 1902. № 46. Навед. за: Wyka-Hussakowska M. Waclaw Gąsiorowski // *Obraz literatury polskiej XIX i XX wieku. Ser.5, Literatura okresu Młodej Polski: We 3 t. Kraków, 1973. T. 3. S.549–550; Drogoszewski A.* Z literatury polskiej // Głos. 1902. № 14. Навед. за: Wyka-Hussakowska M. Waclaw Gąsiorowski // *Obraz literatury polskiej XIX i XX wieku. Ser.5, Literatura okresu Młodej Polski: We 3 t. Kraków, 1973. T. 3. S. 548–549; Galle H.* “Rok 1809”: Recenzja // Piśmiennictwo. 1904. T.I. S.385–386. Навед. за: Wyka-Hussakowska M. Waclaw Gąsiorowski // *Obraz literatury polskiej XIX i XX wieku. Ser. 5, Literatura okresu Młodej Polski: We 3 t. Kraków, 1973. T. 3. S. 550; Debicki Z.* Powieści Waclawa Gąsiorowskiego // Kurjer Warszawski. 1928. 14 lut; *Grzegorzyc P.* Gąsiorowski Waclaw // Polski słownik biograficzny. Kraków, 1948–1954. T. 7. S. 354–356; *Golebiowska B.* Rzeczywistość i fikcja w “Emilii Plater” Waclawa Gąsiorowskiego // Prace Polonistyczne. Ser. XXVIII. 1972. S.97–107.

повстання у Польщі 1830–1831 рр. розповідають його роман “Княгиня Ловицька” та повісті “Бем” й “Емілія Плятер”. Значне місце у творчості письменника посідає публіцистика, представлена повістями “Царевбивці”, “Анархісти”, “Угодовці”, “Нігілісти”, памфлетом “Finis Poloniae”. Епізоди з особистого життя письменника висвітлено в його біографічній повісті “Аптекарь”. Крім того, В. Гонсьоровський є автором двох п’єс – “Морок” та “Сіре життя”. Приділяючи значну увагу піднесенню культурно-освітнього рівня молоді, її патріотичному вихованню, письменник готував для цієї специфічної аудиторії переробки своїх творів з історичної тематики. Серед науковців В. Гонсьоровський знаний також як фахівець з воєнної історії, зокрема з питань участі польських військових з’єднань у Гершій світовій війні, а також як автор словників з військової термінології. Його літературна праця невіддільна від активної журналістської діяльності, від співробітництва з відомими газетами і часописами Польщі, Франції, Сполучених Штатів Америки.

З-поміж творів інших письменників романи й повісті В. Гонсьоровського вирізняються парадоксальністю зображуваних життєвих ситуацій, висвітленням усього, що вимагало негайного реагування – аж до безпосереднього втручання чи хоча б констатації того, що перешкоджає людям жити й спотворює моральні принципи. Ціннісно-критичне спрямування творів В. Гонсьоровського визначене конкретними суспільно-історичними обставинами та ідейно-естетичними процесами у Польщі на зламі століть. Його увагу привертала складна співвіднесеність індивідуального і колективного, загальнолюдські цінності і характер їхнього прояву, морально-етична сфера особистісних стосунків у конкретних умовах певних соціально-економічних формацій. У своїй творчості письменник керувався принципами історичного детермінізму та панорамно-епічного реалізму при відтворенні поведінки й розкритті психологічного стану дійових осіб, при висвітленні усіх соціально значущих сил епохи. У прозі В. Гонсьоровського відображені суспільство і особистість, культура і мораль, етика й естетика, сенс життя і роль у ньому людини в період великих соціальних потрясінь.

Традиційний для європейської, зокрема слов’янських, літератур **жанр історичного роману** В. Гонсьоровський збагатив рефлексіями національної ментальності, поповненими етико-моральними та філософськими акцентами в осягненні істини буття. Об’єктивно його проза не могла не зазнати впливів двох основних літературних течій кінця ХІХ–початку ХХ ст.: критичного реалізму, що вже відходив, і модернізму, який впевнено торував собі шлях у польському літературно-мистецькому середовищі. Однак В. Гонсьоровський не був ані теоретиком, ані виразним представником, ані свідомим пропагандистом польського модернізму (Б. Грохульська)⁴, хоча у нього й помітна риторика “піднесеності” (“wzniosłości”) (Я. Плученник)⁵, яка мала не лише етичний, естетичний чи філософський виміри, а й психологічний, політичний та соціологічний. З іншого боку, в його романах і повістях помітні риси реалізму, зумовлені органічним вживленням громадської діяльності письменника у польський модус і підкріплені отриманими під час подорожей Європою історичними матеріалами та особистими враженнями (М. Русцич⁶, Б. Голембйовська⁷). Ідейно-естетичні та культурно-духовні засади, аналітична рефлексія негативних явищ у житті окремої людини й усього суспільства, звернення до проблем моралі роблять особливо актуальним уважне прочитання й “препарування”

⁴ Grochulska B. Posłowie // Gąsiorowski W. Huragan. Warszawa, 1969. S.515–525.

⁵ Pluciennik J. Retoryka wzniosłości w dziele literackim. Kraków, 2000.

⁶ Ruszczyk M. Sława, panie Waławie! // Ruszczyk M. Polacy czasów niewoli. Warszawa, 1987. S. 257–273.

⁷ Golebiowska B. Z biografii Waławia Gąsiorowskiego // Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego. Ser. I, zes. 82. 1971. S.57–65.

прози В. Гонсьоровського у наші дні як в Україні, так і в Польщі. Потреба в цьому не в останню чергу зумовлена ще однією обставиною: відсутністю в останнє десятиліття у Польщі літературно-критичних матеріалів, присвячених прозі В. Гонсьоровського, за винятком невеликої статті Є.Копані⁸ у часописі “Крытыка” (1992) та фрагмента у монографії А.Гутнікевича “Молода Польша”⁹ (1999), які за характером рецепції та за своєю функціональністю не можуть вважатися вичерпними як щодо історичного дискурсу, так і пізнання контексту, типології та архетипів творів письменника.

Витоки історичної прози Вацлава Гонсьоровського укорінені в архетипі “польського характеру” (“polskości”) Г. Сенкевича, критичному реалізмі Болеслава Пруса, у “зміцненні сердець” (“pokrzerpieniu serc”) С. Жеромського. Водночас вона містить окремі модули прози модерністів, зокрема К. Тетмайєра, В. Оркана. Оцінки письменником подій минувшини формувалися під впливом не лише прозаїків, які творили в історичному жанрі, а й учених-істориків, передусім представників так званої “краківської школи”, хоча праці останніх неоднозначно сприймалися в літературному середовищі, що виявилось у неоднакових акцентах при висвітленні різними авторами одних й тих самих подій в історичних романах. Класичні теми, повернуті В. Гонсьоровським до читача новими гранями і висвітлені ним під іншими кутами зору, набували іноді несподіваних обрисів. Уявлення про високе й низьке, трагічне і героїчне парадоксально зміщувалися, накладаючись одне на одне, і у такому зміщенні вгадувалися ознаки самобутньої художньої системи письменника.

Аксіологічні засади художнього осмислення В.Гонсьоровським дійсності визначалися культурологічною парадигмою, що домінувала у тогочасному польському суспільстві. Вона характеризувалася появою таких літературних течій, як символізм, декадентство, неоромантизм, а також змістом філософських дискусій щодо покликання літератури (так званий “модерністський бунт”), поширенням поезії настрою, імпресії, ліризму, енергійними пошуками письменниками і поетами покоління “Молодої Польщі” нових засобів самовираження. На той час “вальтерскоттівський” тип історичного роману вже втрачав свою актуальність, тому у Вацлава Гонсьоровського як сучасника “Молодої Польщі” цей тип роману ледве вгадується.

Натомість, у творах письменника відчувається вплив нових віянь, які згодом оформилися як **журналізм**, що розвивався в новому мистецтві і зводився в основному до фактографізму, позалітературної риторичності, енергійності стилю, що забезпечувало швидке зростання популярності. Помітний заряд журналізму містили **публіцистичні** праці В. Гонсьоровського, що було об’єктивно зумовлено специфікою його тривалого співробітництва у тогочасних часописах. Порушуючи актуальні питання сучасності, письменник реагував на них із репортерським запалом, імпульсивно, що певною мірою знижувало рівень художності текстів, але водночас надавало їм відтінку сенсаційності. Це подобалося пересічному читачеві, хоча й загрозувало швидкому згасанню інтересу до його творів серед широкого загалу. Цим, почасти, й пояснюється та обставина, що, незважаючи на значні накладки книг письменника, польська літературна критика не приділяла Гонсьоровському належної уваги.

Проза В.Гонсьоровського має складну природу: вона включає не лише виклад фактографічного матеріалу, а і його суб’єктивне “аранжування”, аналіз причинно-наслідкових зв’язків, прогностичні елементи. Історичний дискурс творів В. Гонсьоровського

⁸ *Kopania J.* Realizm polityczny Wacława Gąsiorowskiego czyli błędne koło polskiej emocjonalności // *Krytyka*. 1992. № 38. S. 184–193.

⁹ *Hutnikiewicz A.* Młoda Polska. Warszawa, 1999.

виявляється у спогадах, внутрішніх монологів персонажів, побутових деталях, даючи неповторну візію подій минувшини, зокрема змагань польського народу за незалежність. Обрана В.Гонсьоровським тематика породжена складною правдою життя. Письменник намагається простежити вплив конкретних подій на внутрішній світ людини, дати психологічне обґрунтування її вчинків. Привертає увагу щирість його поетичного тону, позбавленого штучної риторики, присутність авторського “співпереживання”. Приваблює віталістична енергія, категоричність і контрастність оповіді, чітко виражене бажання впливати на емоційний стан та світогляд читача. Саме способи передавати плин думки, що розвивається у борінні протиріч, у складних співвідношеннях з почуттями, з вольовими спонуками, з дією, роблять В. Гонсьоровського письменником суто індивідуального психологічного стилю.

Філософські сентенції героїв про сенс буття, про їхнє ставлення до суспільної проблематики, якими сповнені твори В. Гонсьоровського, пов’язані з літературними асоціаціями автора і часто виконують функцію емоційних **інтродукцій** до наступних подій. Водночас вони є переконливою ілюстрацією історико-літературних поглядів самого письменника, підтвердженням їхньої глибини й тематико-хронологічної масштабності. В його романах і повістях документально-публіцистична частина переважає над художньою, хоча автор і робить помітні спроби їхнього гармонійного поєднання. В них відображені ідейно-етичні суперечки в середовищі польської інтелігенції на зламі XIX–XX ст. щодо вибору шляхів громадської діяльності: революційного, що передбачає підготовку збройного виступу, чи еволюційного, орієнтованого на співпрацю з царською адміністрацією.

Вацлав Гонсьоровський у своїх творах розробив особливий тип філософського, психологічно поглибленого реалізму, що ґрунтується на загостреній увазі до найбільш складних і суперечливих форм буття і суспільної свідомості. Вони, по суті, є художніми лабораторіями, де досліджуються різні соціальні ідеї, з’ясовуються не лише явні, а й приховані їхні потенції. Письменник зміг побачити і показати у фактах особистого життя окремої людини відображення загальних процесів розвитку суспільних відносин у Польщі, Росії і країнах Західної Європи.

Проза В.Гонсьоровського пронизана світлими гуманістичними нотами, герої його творів – це, як правило, люди енергійної вдачі. Мета їхнього життя – не нудне животіння і навіть не особисте щастя, а високий злет в ім’я торжества національної ідеї – відродження незалежної польської держави. Реалізм прози В. Гонсьоровського характеризується тонким відтворенням внутрішнього світу і моральних принципів численних персонажів, філософсько-етичним підтекстом й ліричним акцентом оповіді, що підносить емоційне напруження всього епічного масиву. Гострі соціальні конфлікти епохи відтворюються у нього через долю конкретних людей, непрості роздуми про межі морально дозволеного у боротьбі зі злом. На чільне місце В. Гонсьоровський ставить особистісне начало, пропонує концепцію формування людини, здатної протиставити себе світу насильства, шукати гідний вихід із важких життєвих ситуацій. Завданням літератури письменник вважав її здатність навчити людину побачити зло і несправедливість, відчутти неможливість жити у світі кричущої неправди. Він піднісся до філософських оцінок ролі конкретної особистості в історії, характер якої визначається її внеском у суспільний розвиток. Гонсьоровський намагався пізнати глибинні витоки відчуження людей один від одного, природу соціальних протиріч і шляхи їх розв’язання.

У прозі В.Гонсьоровського простежується поступове й неухильне розширення тематико-жанрового діапазону, кола його мистецьких зацікавлень й уподобань, наявність ремінісценцій та алюзій з найвизначнішими творами світової літератури, авторський

психологізм у гнучкій асоціативній формі. Письменницька орієнтація В. Гонсьоровського при цьому не змінюється – це широка, демократично налаштована читацька аудиторія, яка розуміє весь тематичний обсяг і психологічні архетипи залученої ним літературної образності.

В. Гонсьоровський як письменник пройшов виразну ідейно-естетичну еволюцію щодо поглиблення психологізму й ліричного “звучання” своїх творів. Він вправно вимальовував персонажів, які під його пером набували ознак типовості і виступали носіями ідеології окремих прошарків польського суспільства, даючи уявлення про зміст і дух відповідної епохи. Ключовий творчий принцип В. Гонсьоровського – конструювання художніх образів не тільки як певних культурних схем, а і як систем девіацій від них, що, з одного боку, робить поведінку літературних героїв інформативно більш значущою, а з другого – знижує ступінь її передбачуваності.

У Вацлава Гонсьоровського принцип типізації включає виразні, рельєфні і водночас стійкі соціально-моральні характеристики. Кожен з його персонажів – це людина з конкретним соціальним статусом, індивідуальною “перцепцією” реалій, життєвою позицією, які зумовлені наявною системою суспільних модусів. Головним персонажам творів Гонсьоровського властиве загострене почуття особистої гідності, а їхнє внутрішнє життя проходить під знаком великої напруженості, що виявляється при подоланні глибоких протиріч, у несподіваних трансформаціях, трагічних зривах й обнадійливих підйомах.

Архетипи, які слугували ідейно-естетичним підґрунтям художніх моделей В. Гонсьоровського та використаної ним асоціативної лексики, були результатом освоєння національного менталітету та національної історії, ознайомлення з працями визначних мислителів минулого, сповідування загальнолюдських цінностей. Інваріантними архетипами для нього є польський етнос, вітчизна, її незалежність, антиномія добра і зла, свобода і щастя людини, які значною мірою вписуються у широкий контекст західноєвропейської і слов'янських літератур, зокрема прогресивної російської. У типологічному плані у польській літературі В. Гонсьоровського споріднюють із Генриком Сенкевичем та Стефаном Жеромським дискурс “зміцнення сердець” й елементи неоромантизму; у французькій – зі Стендалем та Бальзаком гендерна тематика; в російській – зі Львом Толстим описи морального духу війська і масштабність батальних сцен, а із Сергієм Степняком-Кравчинським та Ольгою Форш – показ самовідданої боротьби революціонерів-народовольців; в українській – із Панасом Мирним та Олександром Соколовським – висвітлення внутрішньої переконаності і чистоти помислів борців із самодержавством.

При ідейно-естетичному розмаїтті прозових творів В. Гонсьоровського в них наявні **інваріанти** соціально-філософського гатунку, зокрема ідеї національного визволення та “зміцнення сердець”, вимоги забезпечення основних прав і свобод людини, заклик до її самоудосконалення. Більшості художніх текстів В. Гонсьоровського властива струнка внутрішня організація, яка перетворює їх на синтагматичному рівні у структурне ціле. Вони становлять складну систему поєднання загальних і локальних упорядкованостей окремих рівнів, що безпосередньо впливає на побудову відповідних сюжетів. Останні реалізуються у нього як осмислена ієрархія подій різної значущості з погляду авторського задуму.

Використання В. Гонсьоровським арсеналу літературних прийомів і мовних зворотів як специфічних засобів кодування текстів його творів надає їм експресивного забарвлення, підвищує рівень емоційності їхнього сприйняття. Твори письменника, якими б вони не були різноманітними в проблемно-тематичному і жанровому відношенні, тво-

рять єдиний художній світ, позначений його яскравою творчою індивідуальністю. Своєрідність В. Гонсьоровського-художника наочно проявляється в таких особливостях його поетики, як мистецтво застосування гіперболи, порівнянь, метафор, евфемізмів, алюзій для реалістичного відтворення дійсності та її оцінки з прогресивних суспільних позицій.

Історичні романи В. Гонсьоровського характеризуються сюжетною розгалуженістю, яка реалізує завдання часового дистанціювання в авторській оповіді, а кожен з них, виявляючи семантичну поліфонію, дає підстави для широких узагальнень щодо основних питань людського буття. Використання у текстах когнітивно насичених синтагматичних одиниць у поєднанні з продуманою схемою розстановки персонажів підпорядковано у письменника стратегічній меті – полегшити читачеві сприйняття авторських ідей і світоглядних концепцій.

У прозових творах Вацлава Гонсьоровського можна відзначити надмірну розлогість описів історичних подій, батальних сцен, монологів персонажів, що призводить до не виправданої ретардації оповіді, а також не завжди вмотивоване включення епізодичних персонажів, які не виконують істотної художньо-зображувальної функції. В деяких творах спостерігається перевантаженість філософськими загальниками, що можна пояснити намаганням письменника глибше осмислити найпекучіші проблеми як історичного минулого, так і сучасної йому дійсності. Але це не применшує загальної цінності творчої спадщини В. Гонсьоровського як об'єкта славістичних досліджень, її значення для розвитку польської літератури, актуальності порушених у ній соціальних і морально-естетичних проблем у контексті сьогодення Української держави.

VATSLAV GONSIOROVSKY'S PROSE: IDEOLOGICAL-AESTHETIC CONTENT

Oleksandr YANISHEVSKYY

*Publishing-Polygraphy Institute
"KPI" National Technical University of Ukraine
37, Victory Avenue, Kyiv, 03056
Chair of publishing business and editing*

This thesis is a research of Vaslav Gonsiorovsky's prose subjects and peculiarities. Vaslav Gonsiorovsky (1869–1839) have not been known for Ukrainian readers till now.

Subject and genre specificity of writer's historical and journalist works were not examined as separate. There were researched ideological-aesthetic content, typology, plot lines, archetypes, successions of imagery and artistic peculiarities of Gonsiorovsky prose. There was exposed originality of Gonsiorovsky's world outlook conceptions and his values of some important of Polish history. Reception of Gonsiorovsky's prose was implanted both in substance of modern Slavonic studies in Ukraine and in common massive researches of Polish literature of XIX-XX centuries.

Key words: prose, Polish historical novel, typology, discourse, archetype, syncretism, artistic thinking, reception, Polish national revival, invariance.

Стаття надійшла до редколегії 19.06.2006

Прийнята до друку 06.07.2006